

SENĀTA LĒMUMS

RTU Senāta 2023. gada 24. aprīļa Senāta sēde (protokols Nr. 672)

Par RTU Akadēmiskā godīguma kodeksa apstiprināšanu jaunā redakcijā

RTU Senāts nolemj:

- atzīt par spēku zaudējušu RTU Akadēmiskā godīguma kodeksu, kas apstiprināts 2016. gada 29. februāra Senāta sēdē (protokols Nr. 597);
- apstiprināt RTU Akadēmiskā godīguma kodeksu jaunā redakcijā.

Rīgas Tehniskās universitātes Akadēmiskā godīguma kodekss

pieņemts saskaņā ar Augstskolu likuma 15. panta pirmo daļu

PREAMBULA

Akadēmiskā godīguma kodeksa Rīgas Tehniskajā universitātē (turpmāk – RTU) mērķis ir stiprināt akadēmisko kultūru un godīgumu RTU akadēmiskajā vidē, skaidrot akadēmiskā godīguma jēdzienu un ar to saistīto rīcību.

Akadēmiskā godīguma kodekss atbalsta RTU studējošo, akadēmiskā personāla un darbinieku ētikas kodeksā paustos principus un RTU vērtības.

Negodīga akadēmiskā rīcība ceļ neslavu RTU vārdam un reputācijai, grauj vērtības un mazina konkurētspēju. Skaidrojot akadēmisko godīgumu un ar to saistīto rīcību, uzskaitīti biežāk sastopamie akadēmiskā godīguma principu pārkāpumi akadēmiskajā vidē un RTU personāla pienākumi akadēmiskā negodīguma novēršanai.

LIETOTIE TERMINI

neatļauts palīgīdzeklis – tāds informācijas avots vai metode, kuras izmantošanu mācībspēks nav atļāvis;

neatļauta palīgīdzekļa izmantošana – neatļauta palīgīdzekļa lietošana vai lietošanas mēģinājums;

norakstīšana – cita studējošā darba vai tā daļas pārrakstīšana un uzdošana par savu;

pašplagiāts – plagiāta paveids, kas ietver sava darba vai darba fragmenta vairākkārtēju izmantošanu, uzdodot to par oriģinālu darbu;

plagiāts – cita autora publicētu vai nepublicētu darbu (t. sk. fragmentu, izteikumu u. tml.) izmantošana, nenorādot precīzu atsauci uz autoru un/vai darbu, kā arī mākslīgā intelekta rīka ģenerēta satura izmantošana, nenorādot precīzu atsauci par mākslīgā intelekta rīka izmantošanu;

safabricēšana – pētījumu, aprēķinu u. tml. datu izdomāšana ar nolūku tos uzdot par oriģināliem pētījumu datiem.

1. VISPĀRĒJIE PRINCIPI

1.1. Akadēmiskais godīgums veicina godprātīgu un atbildīgu attieksmi pret studiju procesu, zinātnisko darbību, valorizāciju un visiem tajā iesaistītajiem. Akadēmiskais godīgums ietver objektivitāti, atbildību, savstarpēju cieņu un uzticēšanos, izslēdz maldināšanu un krāpšanos. Par akadēmiskā godīguma principiem vienojas un tos ievēro RTU zinātniskais personāls, mācībspēki, studējošie, augstskolas administrācija un vispārējais personāls.

1.2. Lai veicinātu akadēmisko godīgumu un nepārkāptu tā principus, nepieciešams ievērot gan formālos noteikumus (normatīvos aktus, iekšējās kārtības noteikumus u. c.), gan rīkoties ētiski, godīgi un objektīvi.

- 1.3. Par negodīgu un neatļautu rīcību ir uzskatāma maldināšana un pretdarbība RTU personāla darbam (tostarp pārbaudes vai eksperimenta rezultātu apzināta viltošana, eksperimentālo iekārtu bojāšana, bibliotēkas grāmatu bojāšana, akadēmisko un citu resursu (t.sk. datorprogrammu, e-resursu) neatļauta lietošana, to bojāšana, piekļuves liegšana tiem vai maldināšana, liedzot piekļuvi informācijai vai apzināti sniedzot nepatiesu informāciju).
- 1.4. RTU personālam ir pienākums sadarboties informācijas sniegšanā ar struktūrvienības vadītāju, RTU rektoru, prorektoru vai citiem RTU personāla locekļiem, ja konstatēts akadēmiskā godīguma pārkāpums.
- 1.5. Struktūrvienībās var tikt izstrādāti konkrētajai nozarei specifiski norādījumi par labu akadēmiskā godīguma praksi, tajā skaitā plaģiātisma novēršanu, akceptējamu citēšanas stilu un studiju un zinātnisko darbu izstrādes metodiku.

2. AKADĒMISKAIS GODĪGUMS ZINĀTNISKAJĀ DARBĀ

- 2.1. Zinātnieks darbojas saskaņā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas apstiprināto Zinātnieka ētikas kodeksu.
- 2.2. Par akadēmiskā godīguma principu pārkāpumiem zinātniskajā darbībā ir uzskatāma šāda rīcība:
 - 2.2.1. eksperimenta vai pētījuma rezultātu un datu viltošana vai safabricēšana;
 - 2.2.2. atsaukšanās uz neeksistējošiem darbiem, datiem, pētījumiem;
 - 2.2.3. pētījumu rezultātu selektīva interpretācija tā, ka tie apstiprina pētījumā izvirzīto hipotēzi, vai sniedz tikai tādu informāciju, kas veicina uzticību veiktajam pētījumam un tā atzīšanu akadēmiskajā vidē;
 - 2.2.4. anonimitātes un konfidencialitātes prasību neievērošana;
 - 2.2.5. citu personu, piemēram, kolēģu vai studējošo savāktās informācijas, datu bāzu, publicēto un nepublicēto pētījumu, tajā skaitā mākslīgā intelekta rīku ģenerēta satura izmantošana bez attiecīgas atsaucē;
 - 2.2.6. plaģiāta vai pašplaģiāta iesniegšana;
 - 2.2.7. sveša izgudrojuma patenta pieteikuma iesniegšana vai darba attiecību ietvaros ar RTU veiktu izgudrojumu atsavināšana;
 - 2.2.8. cita veida negodīga, neētiska vai neprofesionāla rīcība.

3. AKADĒMISKAIS GODĪGUMS STUDĒJOŠO RĪCĪBĀ

- 3.1. Studējošais ievēro akadēmiskā godīguma principus.
- 3.2. Par akadēmiskā godīguma pārkāpumu tiek uzskatītas šādas darbības:
 - 3.2.1. norakstīšana un neatļautu palīg līdzekļu izmantošana studiju procesā;
 - 3.2.2. darbu, kas satur plaģiātu vai pašplaģiātu, iesniegšana, t.sk. kolektīva darba rezultātu iesniegšana savā vārdā u. tml.;
 - 3.2.3. jebkādu materiālu vērtību, mantiska vai citāda labuma piedāvāšana par kādas darbības izdarīšanu vai neizdarīšanu studējošā vai citas personas akadēmiskajās interesēs;
 - 3.2.4. nepatiesu ziņu sniegšana par sevi un savu darbu, t.sk. dokumentu viltošana;
 - 3.2.5. pārbaudes jautājumu vai pārbaudes uzdevumu neatļauta iegūšana;
 - 3.2.6. formāla piedalīšanās grupu darbā, nesniedzot savu ieguldījumu uzdevuma izpildē;
 - 3.2.7. līdzdalība akadēmiskā godīguma pārkāpumā, t.sk. savu individuālā darba rezultātu nodošana citām personām, pārbaudes darba veikšana cita studējošā vietā, parakstīšanās cita studējošā vietā apmeklējuma lapā vai citos dokumentos u. tml.;
 - 3.2.8. akadēmiskā personāla vai studējošo akadēmiskā darba traucēšana vai kavēšana;
 - 3.2.9. nepatiesu datu sniegšana studiju procesa novērtējuma anketā;
 - 3.2.10. necieņas izrādīšana vai nepatiesas informācijas izplatīšana par mācītspēkiem, kolēģiem, RTU administrāciju vai vispārējo personālu;
 - 3.2.11. sava amata vai personīgo apstākļu izmantošana, lai iegūtu labvēlīgu attieksmi vai priekšrocības studiju procesā;
 - 3.2.12. cita apzināta darbība, kas kavē vai traucē studiju procesu un akadēmisko darbu RTU.

3.3. Par akadēmiskā godīguma pārkāpumu studējošajam var izteikt mutisku aizrādījumu vai ziņot saskaņā ar akadēmiskā godīguma pārkāpumu izskatīšanas kārtību, kas apstiprināta ar RTU rīkojumu.

4. AKADĒMISKAIS GODĪGUMS RTU MĀCĪBSPĒKU UN VISPĀRĒJĀ PERSONĀLA RĪCĪBĀ

4.1. RTU mācībspēki:

- 4.1.1. pirms studiju kursa sākuma nosaka vērtēšanas kritērijus, studiju nodarbību apmeklējuma u. c. prasības un publicē tās studiju kursa e-studiju vidē;
- 4.1.2. vadot studējošo darbus (it īpaši studiju noslēguma un promocijas darbus), nodrošina konsultācijas un savlaicīgu atgriezenisko saiti;
- 4.1.3. studējošo darbus vērtē objektīvi pēc RTU un studiju kursā noteiktajiem kritērijiem;
- 4.1.4. ar cieņu izturas pret studējošajiem, kolēģiem, nevērtē viņu darbu pēc personīgajām simpātijām;
- 4.1.5. nepieļauj neatļautu palīglīdzekļu izmantošanu un citu neatļautu rīcību pārbaudījumos un par to ziņo saskaņā ar akadēmiskā godīguma pārkāpumu izskatīšanas kārtību, kas apstiprināta ar RTU rīkojumu;
- 4.1.6. nepieprasa un nepieņem dāvanas, pakalpojumus vai papildu atlīdzību par amata pienākumu izpildi (t. sk. konsultāciju);
- 4.1.7. izmanto studējošo un kolēģu darba rezultātus un npublicētos datus tikai ar atbilstošu norādi vai atsauci;
- 4.1.8. nepieļauj plaģiātu un pašplaģiātu;
- 4.1.9. strikti ievēro autortiesības akadēmiskajā darbībā;
- 4.1.10. studiju kursā izmanto daudzpusīgu literatūru un avotus, atsaucas uz citiem speciālistiem attiecīgajā nozarē un izmanto ne tikai paša sarakstītu studiju literatūru, atzīst citu zinātnieku pētniecisko darbību;
- 4.1.11. neiesaista studējošos RTU mācībspēku, zinātnieku un vispārējā personāla savstarpējo nesaskaņu risināšanā;
- 4.1.12. sagatavo oriģinālus pārbaudījumu uzdevumus un regulāri tos atjauno;
- 4.1.13. ņem vērā studiju kursu novērtējuma anketās pausto viedokli.

4.2. Ja RTU personāla loceklis ievēro plaģiāta pazīmes vai citus akadēmiskā godīguma pārkāpumus RTU akadēmiskā personāla darbībā, viņš par saviem novērojumiem ziņo RTU rektoram (iesnieguma formā), pievienojot pierādījumus. Akadēmiskā godīguma pārkāpumu izvērtē RTU Ētikas komisija, pēc kuras sniegtā atzinuma galīgo lēmumu pieņem RTU rektors vai viņa pilnvarota persona.

4.3. RTU vispārējais personāls un administrācija veicina akadēmiskā godīguma principu ievērošanu savā darbībā.

4.4. RTU vispārējais personāls un administrācija pārkāpj akadēmiskā godīguma principus, ja:

- 4.4.1. nepamatoti soda RTU darbiniekus, vai ignorē viņu ziņojumus par akadēmiskā godīguma pārkāpumiem;
- 4.4.2. padara ziņošanu par pārkāpumiem sarežģītu, apgrūtināšu vai pat neizpildāmu, veicinot pārkāpumu faktu ignorēšanu vai slēpšanu, pieļauj diskrimināciju pārkāpuma izvērtēšanā;
- 4.4.3. slēpj vai falsificē ziņas par sekmēm un citiem rādītājiem, lai iegūtu augstāku reitingu vai izvairītos no negatīvas publicitātes;
- 4.4.4. neievēro konfidencialitāti ekspertīžu un citu akadēmisko darbu vērtējumu apkopošanā;
- 4.4.5. pieļauj interešu konfliktu.

4.5. Akadēmiskajam un vispārējam personālam, kas pārkāpj akadēmiskā godīguma principus, RTU rektors vai rektora pilnvarota persona piemēro disciplinārsodu atbilstoši RTU un Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.

Senāta priekšsēdētājs

J. Blūms

Sagatavoja Studiju prorektora dienests

Akadēmiskā godīguma kodekss RTU izstrādāts, balstoties uz:

- 1) Akadēmiskā godīguma terminu vārdnīca. Akadēmiskā godīguma vispārējās vadlīnijas. Aut. kolektīvs L. Tauginienēs vadībā. Tulkojuma autori Anohina-Naumeca, A., Odiņeca, T., Birzniece, I., Šakele, V. RTU Izdevniecība, 2020, 161 lpp. ISBN drukātajam izdevumam 978-9934-22-431-7, ISBN e-grāmatai 978-9934-22-432-4
- 2) Noteikumi par akadēmisko godīgumu Latvijas Universitātē. Pieejams: https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/LU.LV/www.lu.lv/Dokumenti/Dokumenti_LV/1._VISPAREJIE_DOKUMENTI/SL_2-3-48-2021_Noteikumi_par_akad_god_LU.pdf, skatīts 14.04.2023.